

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТСО УКРАЇНИ

Методичний посібник до програми з вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею, її застосування та використання, що здійснюється у пунктах вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею та їх застосування працівниками підприємств, установ, організацій, окремими особами, яким за родом служби, дозволено користування вогнепальною зброєю, а також громадянами, які виявили бажання придбати, або вже мають у власному користуванні мисливську вогнепальну, пневматичну, холодну зброю, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів.

Вінниця 2020

Даний навчальний посібник дасть можливість громадянам ознайомитися з правовою основою придбання і використання зброї, нормами кримінального та адміністративного права, відповідальністю, яку несе особа за вчинення протиправних діянь у сфері зберігання, носіння та використання зброї, згідно із Законодавством України.

Навчальний посібник призначений для використання при навчанні громадян на курсах підготовки, створених відповідно до вимог Наказу МВС України від 21.08.98 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, спорядження гумових чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07.10.1998 за № 637/3077 (надалі Інструкція), Наказу МВС України від 11.10.2011 № 745 «Про затвердження змін до наказу МВС від 21.08.98 № 622», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31.01.2012 за № 159/20472, Постанови КМУ від 07.09.1993 N 706 Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії. Конституція України

Конституція України

Стаття 27.

Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави — захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Стаття 63.

Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї, або інших родичів, коло яких визначається законом.

Правом придбання зброї в Україні користуються:

мисливської гладко ствольної – громадяни України, які досягли 21 року; мисливської нарізної – 25-ти років; травматичних пристроїв, пневматичної газової і холодної зброї — 18-ти років.

Кількість зброї, яку може мати громадянин, не обмежена, однак, власник зброї зобов'язаний забезпечити його безумовну схоронність.

Для отримання дозволу на придбання зброї громадяни надають до відділу контролю за обігом зброї та дозвільної системи Національної поліції (ВКоз ДС НП):

- письмове клопотання про видачу дозволу на ім'я керівника відповідного відділу НП;
- заповнену картку — заяву;
- медичний висновок лікувального закладу про відсутність протипоказань;

- довідку про проходження вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею та застосування;
- платіжне доручення (квитанцію) установи банку про оплату послуг за видачу дозволу;
- ксерокопію паспорта.

Для отримання дозволу на зберігання і носіння в підрозділ НП надається:

- письмове клопотання про видачу дозволу;
- дві фотографії 3x4 см;
- дублікат дозволу на придбання зброї з відміткою магазину про продаж або інший документ, що підтверджує джерело придбання зброї;
- договір страхування цивільної відповідальності;
- платіжне доручення (квитанція) про оплату послуг за реєстрацію.

Дозволи не видаються громадянам у випадках:

- наявності в особи медичних протипоказань для виконання функціональних обов'язків зі зброєю і володіння нею;
- наявності відомостей про систематичні порушення громадського порядку, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря та інших порушень;
- пред'явлення особі обвинувачення у вчиненні злочину, а також віддання його під суд;
- наявності непогашеної або не знятої в установленому порядку у такої особи судимості за умисні злочини, а також за злочини, вчинені із застосуванням вогнепальної зброї або вибухових речовин;
- наявності в особи умовного засудження з випробувальним терміном;
- наявності вироку суду щодо особи з відстрочкою виконання, засудження його до виправних робіт;
- відсутності довідки про складання заліків на знання матеріальної частини зброї, правил поводження з нею та порядку її застосування.

Мисливські ножі, арбалети, що використовуються громадянами виключно для полювання, купуються за дозволом НП на право зберігання і носіння мисливської вогнепальної зброї. У дозволі магазином робиться відмітка про реалізацію холодної зброї.

Вогнепальна, пневматична, холодна зброя, що належить громадянам, має зберігатися в місцях постійного проживання власників у металевих ящиках, спеціально виготовлених для зберігання зброї, у розрядженому стані, зі спущеними курками, окремо від боєприпасів. Якщо фактичне проживання громадянина не таке, як зазначено в паспорті, необхідно надати документ, що підтверджує фактичне місце проживання громадянина (договір оренди житлового приміщення, свідоцтво на право власності тощо).

У разі виникнення реальної загрози, з метою припинення протиправного насильницького проникнення в житло, захисту власного життя і життя інших людей, вогнепальна зброя може зберігатися у зібраному вигляді (в період загрози) поза сейфом.

З дозволу НП дозволяється зберігати зброю в дачних будиночках під час проживання в них власників зброї. До зброї не повинно бути доступу стороннім особам і особливо дітям.

Під час перевезення або перенесення вогнепальна, пневматична та холодна зброя має бути зачохлена, в розрядженому вигляді. При цьому власник зобов'язаний мати при собі дозвіл НП на право носіння та зберігання.

У разі зміни місця проживання, власник зброї зобов'язаний звернутися до відділу НП для зняття його з обліку, вказавши при цьому в заяві нову адресу свого проживання. Після прибуття до нового місця проживання, власник зобов'язаний зареєструвати зброю протягом 10 днів (прикордонні райони – 24 години).

У разі смерті власника нагородної зброї, вона здається в відділ НП родичами померлого безкоштовно. Мисливську нарізну або гладкоствольну зброю, пневматичну або холодну зброю

протягом п'яти днів здається в відділ НП на тимчасове зберігання для вирішення питання про спадкування майна (на термін не більше шести місяців). Вона може бути зареєстрована на одного із спадкоємця, який бажає стати власником зброї або в місячний термін продано або подаровано.

Дозволяється оформлення документів у відділенні НП про передачу мисливської вогнепальної, пневматичної і холодної зброї від одного власника іншому, а також переоформлення мисливської вогнепальної, пневматичної, холодної зброї та пристроїв від особи, яка їх успадкувала після смерті власника, особі, у якого є дозвіл НП на їх придбання.

Мисливська вогнепальна, пневматична і холодна зброя, визнана комісією непридатною для подальшого користування (не підлягає ремонту), не реєструється (не перереєструється) і в місячний термін здається власником до відділення НП для знищення безкоштовно або приводиться в стан непридатний для стрільби в спеціалізованій ремонтній майстерні.

У разі втрати або крадіжки зброї власник зобов'язаний негайно інформувати про це органи НП.

Вогнепальна, пневматична або холодна зброя може бути вилучена у громадян співробітниками НП за порушення правил зберігання, перевезення, використання або в інших випадках, передбачених Інструкцією. Дозвіл НП, при вилученні зброї за вмотивованим висновком, анулюється. Законодавством України передбачена відповідальність за порушення в сфері зберігання, носіння та користування зброєю.

Зброя перереєструється один раз на три роки.

Дозвіл на придбання зброї дається строком на три місяці.

Правовою підставою застосування вогнепальної, холодної зброї, пристроїв і вибухових матеріалів є Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів, яка затверджена Наказом МВС України 21 серпня 1998 року № 622.

Правовою підставою для придбання пневматичної зброї калібром більше 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 мс є відповідний дозвіл органів НП, виданий особі, яка досягла 18 річного віку. Якщо калібр і швидкість польоту кулі пневматичної зброї менше умов, зазначених вище, то дозвіл органів НП на його придбання не потрібно. Така зброя продається вільно, без обмежень і використовується за призначенням.

Громадяни, яким дозволено володіння вогнепальною зброєю, мають право застосовувати її як крайній захід:

- для відбиття групового або збройного нападу на зазначену особу, членів її сім'ї або окремих громадян, якщо їх життю чи здоров'ю загрожує безпосередня небезпека;
- для захисту від злочинних посягань на своє житло і майно;
- для затримання особи, яка вчинила тяжкий злочин і намагається втекти, або чинить збройний опір;
- для знешкодження тварин, що загрожують життю, здоров'ю членів її сім'ї або окремих громадян;
- для відбиття групового або збройного нападу на приміщення державного або громадського підприємства, установи, організації, де працює вказана посадова особа.

Забороняється застосовувати і використовувати зброю, яка контролюється дозвільною системою НП України:

- до працівників правоохоронних і природоохоронних органів;
- в місцях скупчення людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи;
- щодо інвалідів з явними ознаками інвалідності;
- щодо вагітних жінок з явними ознаками вагітності;
- щодо неповнолітніх.

За винятком випадків їх групового або збройного нападу, що загрожує життю або здоров'ю громадян.

Особа, яка застосувала зброю, внаслідок чого вражений нападник, зобов'язана:

Дотримуючись запобіжних заходів, надати допомогу потерпілому, негайно викликати карету швидкої допомоги, вжити заходів щодо забезпечення охорони місця події, сповістити органи прокуратури та поліції про застосування зброї. Не залишати місце події до прибуття співробітників поліції.

При застосуванні відомчої вогнепальної зброї — повідомити про подію начальника усно, після прибуття на базу доповісти письмово із зазначенням дати, часу, обставин, що призвели до застосування зброї і кількості витрачених патронів.

Кримінальний кодекс України

ЗЛОЧИН, ЙОГО ВИДИ ТА СТАДІЇ

Стаття 11. Поняття злочину.

1. **Злочин** - є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину.

2. Не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не завдало і не може заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.

Злочин – це винне діяння, яке характеризується умислом або необережністю.

Стаття 12. Класифікація злочинів.

1. Залежно від ступеня тяжкості злочини поділяються на злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі.

2. Злочином невеликої тяжкості є злочин, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше двох років, або інше, більш м'яке покарання.

3. Злочином середньої тяжкості є злочин, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

4. Тяжким злочином є злочин, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше десяти років.

5. Особливо тяжким злочином є злочин, за який передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад десять років або довічне позбавлення волі.

Стаття 19. Осудність.

1. Осудною визнається особа, яка під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними.

2. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка під час вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого цим Кодексом, перебувала в стані неосудності, тобто не могла

усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або гострого хворобливого стану психіки. До такої особи за рішенням суду можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру.

3. Не підлягає покаранню особа, яка вчинила злочин у стані осудності, але, до моменту винесення вироку, захворіла на психічну хворобу, яка позбавила її можливості усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними.

Особа неосудна тільки тоді, коли немає сумнівів в тому, що вона за своїм станом під час вчинення правопорушення не могла мати поняття про протиправність самої суті свого діяння і усвідомлювати відповідальність за таке діяння.

Після одужання правопорушника, скасування примусових заходів медичного характеру, якщо не минули строки давності, можливо вирішення питання про притягнення його до відповідальності.

Стаття 21. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння, внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин.

Особа, яка вчинила злочин у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин, підлягає кримінальній відповідальності.

Дана обставина є обтяжуючою провину.

Стаття 23. Вина.

Виною визнається психічне ставлення особи до здійснюваної дії чи бездіяльності, передбаченого цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі *умислу або необережності*.

Стаття 24. Умисел і його види.

1. Умисел ділиться на *прямий і непрямий*.

2. *Прямим* є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), *передбачала* його суспільно небезпечні наслідки і *бажала* їх настання.

3. *Непрямим* визнається умисел, якщо особа *усвідомлювала* суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), *передбачала* його суспільно небезпечні наслідки і, хоча не *бажала*, але свідомо припускала їх настання.

Стаття 25. Необережність та її види.

1. Необережність поділяється на злочинну *самовпевненість та злочинну недбалість*.

2. Необережність визнається *злочинною самовпевненістю*, якщо особа передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (дії або бездіяльності), але легковажно розраховувала на їх відвернення.

3. Необережність визнається *злочинною недбалістю*, якщо особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (дії або бездіяльності), хоча повинна і могла їх передбачити.

ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття 36. Необхідна оборона.

1. Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи того, хто захищається або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання, шляхом заподіяння тому, хто посягає шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці, для негайного відвернення чи перетину посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

2. Кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути суспільно небезпечного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади.

3. Перевищенням меж необхідної оборони визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту. Перевищення меж

необхідної оборони тягне кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118 і 124 цього Кодексу.

4. Особа не підлягає кримінальній відповідальності, якщо через сильне душевне хвилювання, викликане суспільно небезпечним посяганням, вона не могла оцінити відповідність заподіяної нею шкоди небезпечності посягання або обстановці захисту.

5. Не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, заподіяної тому, хто посягає.

Умови для застосування необхідної оборони:

- посягання повинно нести реальний (а не уявний) характер - почалося і відбувається нападу;
- оборона повинна відповідати характеру небезпеки і інтенсивності нападу, тобто не допускається перевищення меж необхідної оборони;
- суб'єктом необхідної оборони можуть бути громадяни, посадові особи, іноземці, проти яких безпосередньо спрямоване протиправне посягання.

Стаття 37 Уявна оборона.

1. Уявною обороною визнаються дії, пов'язані із заподіянням шкоди за таких обставин, коли реальне суспільно небезпечне посягання відсутнє і особа, неправильно оцінюючи дії потерпілого, лише помилково припускала наявність такого посягання.

2. Уявна оборона виключає кримінальну відповідальність за заподіяну шкоду лише у випадках, коли обстановка, що склалася, давала особі достатні підстави вважати, що мало місце реальне посягання, і вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення.

3. Якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення, але при цьому перевищила межі захисту, допустимі в умовах відповідного реального посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності як за перевищення меж необхідної оборони.

4. Якщо в обстановці, що склалася, особа не усвідомлювала, але могла усвідомлювати відсутність реального суспільно небезпечного посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності як за заподіяння шкоди через необережність.

Стаття 38. Затримання особи, яка вчинила злочин.

1. Не визнаються злочинними дії потерпілого та інших осіб безпосередньо після вчинення посягання, спрямовані на затримання особи, яка вчинила злочин, і доставляння її відповідним органам влади, якщо при цьому не було допущено перевищення заходів, необхідних для затримання такої особи.

2. Перевищенням заходів, необхідних для затримання злочинця, визнається умисне заподіяння особі, що вчинила злочин, тяжкої шкоди, явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці затримання злочинця. Перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, тягне за собою відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118 і 124 цього Кодексу.

Стаття 39. Крайня необхідність.

1. Не є злочином заподіяння шкоди правоохоронним інтересам у стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності.

2. Перевищенням меж крайньої необхідності визнається умисне заподіяння шкоди правоохоронним інтересам, якщо така шкода є більш значною, ніж відвернена шкода.

3. Особа не підлягає кримінальній відповідальності за перевищення меж крайньої необхідності, якщо внаслідок сильного душевного хвилювання, викликаного небезпекою, яка загрожувала, вона не могла оцінити відповідність заподіяної шкоди цій небезпеці.

Умови для застосування крайньої необхідності:

- коли небезпека запобігти неможливо іншими способами;
- коли діяння служить засобом усунення реальної небезпеки, що безпосередньо загрожує, а не небезпеки в майбутньому;
- коли потерпілий впевнений в тому, що небезпека (загроза) буде реалізована;
- коли виконання небезпеки (загрози) входить в плани правопорушника;
- коли заподіяна шкода менш значна, ніж відвернена.

Дії, підлеглі крайньої необхідності, є не обов'язком, а є правом особи. Проте, стан крайньої необхідності буде відсутній коли будь — хто, з метою порятунку своєї свободи або майна від законних дій з боку посадових осіб державних органів, скоїть злочин.

За вчинення злочинів, передбачених Кримінальним Кодексом України, передбачено покарання.

Стаття 50. Покарання.

Покарання – це міра примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину і підлягає до передбаченого законом обмеження прав і свобод. Покарання застосовується з метою не тільки кари, але й виправлення засуджених, запобігання вчиненню нових злочинів, як засудженими, так і іншими особами.

Стаття 51. Види покарань.

До осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, судом можуть бути застосовані лише такі види покарань:

- 1) штраф;
- 2) позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу;
- 3) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 4) громадські роботи;
- 5) виправні роботи;
- 6) службові обмеження для військовослужбовців;
- 7) конфіскація майна;
- 8) арешт;
- 9) обмеження волі;
- 10) утримання військовослужбовців в дисциплінарному батальйоні;
- 11) позбавлення волі на певний строк;
- 12) довічне позбавлення волі.

Стаття 66. Обставини, що пом'якшують покарання.

- явка з повинною, щире розкаяння, активне сприяння розкриттю злочину;
- добровільне відшкодування заподіяної шкоди або усунення заподіяної шкоди;
- вчинення злочину неповнолітнім;
- вчинення злочину жінкою в стані вагітності;
- вчинення злочину внаслідок важких особистих, сімейних та інших обставин;
- вчинення зло під впливом погрози, примусу або в зв'язку з матеріальної, службової або іншої залежності;
- вчинення злочину під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірними або аморальними діями потерпілого;
- вчинення злочину з перевищенням меж крайньої необхідності;

- виконання спеціального завдання з попередження та розкриття злочинної організованої групи або злочинної організації, поєднане з вчиненням злочину у випадках, передбачених КК України.

При призначенні покарання суд може визнати пом'якшуючими обставинами і інші, не передбачені нормами КК України.

Стаття 67. Обставини, які обтяжують відповідальність.

- вчинення злочину особою повторно, рецидив злочинів;
- вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою;
- вчинення злочину на ґрунті расової, національної або релігійної ворожнечі;
- вчинення злочину у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку;
- тяжкі наслідки, що послідували за злочином;
- вчинення злочину щодо малолітнього, особи похилого віку або особи, яка перебуває в невідомому стані;
- вчинення злочину щодо жінки, яка перебуває в стані вагітності;
- вчинення злочину щодо особи, яка перебуває в матеріальній, службовій чи іншій залежності у винного;
- вчинення злочину з використанням малолітнього або особи, яка страждає на психічне захворювання або розумовою відсталістю;
- вчинення злочину з особливою жорстокістю;
- вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних обставин; вчинення злочину суспільно — небезпечним способом;
- вчинення злочину особою, яка перебуває в стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаного вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів.

Законодавець передбачив, що Перелік обставин, що обтяжують відповідальність, розширенню не підлягає.

Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.

Умисне вбивство, вчинене при перевищенні меж необхідної оборони, а також у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, – карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на строк до двох років.

Стаття 119. Вбивство через необережність.

1. Вбивство, вчинене через необережність, — карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Вбивство двох або більше осіб, вчинене через необережність, — карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

14

Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця -

карається громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років.

Крім того, Кримінальним Кодексом України передбачено кримінальну відповідальність за ненадання допомоги особам, які перебувають у небезпечному для життя стані. Кримінальна відповідальність настає в разі, якщо винний мав можливість надати допомогу потерпілому, проте ухилився від такої допомоги, а також через не повідомлення про таких осіб у відповідні установи або особам, якщо згодом буде встановлено, що такими особами були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження. Ця ж правова норма передбачає підвищену кримінальну відповідальність, якщо в результаті таких дій

настане смерть потерпілого. Стаття 135 КК України передбачає кримінальну відповідальність за явне залишення без допомоги особи, яка перебуває в несвідомому стані, якщо винний сам поставив потерпілого в небезпечний для життя стан. У тому випадку, коли неправомірні дії винного спричинили смерть потерпілого, настає підвищена кримінальна відповідальність.

Стаття 248. Незаконне полювання.

1. Порушення правил полювання, що заподіяло істотну шкоду, а також незаконне полювання в заповідниках або на інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або полювання на звірів, птахів чи інші види тваринного світу, що занесені до Червоної книги України, – караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, з конфіскацією знарядь і засобів полювання та всього добутого.

2. Ті самі дії, вчинені службовою особою з використанням службового становища, або за попередньою змовою групою осіб, або способом масового знищення звірів, птахів чи інших видів тваринного світу, або з використанням транспортних засобів, або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, - караються штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією знарядь і засобів полювання та всього добутого.

Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства, — караються позбавленням волі на строк від 3 до 7 років.

Ті ж самі дії вчинені повторно або за попередньою змовою групи осіб, а також заволодіння предметами, що перелічені в частині 1 цієї статті шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, — караються позбавленням волі на строк від 5 до 10 років.

Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, якщо вони вчинені організованою групою, розбійний напад з метою розкрадання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів, а також вимагання цих предметів, з'єднаних з насильством небезпечним для життя і здоров'я, — караються позбавленням волі на строк від 10 до 15 років з конфіскацією майна.

Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.

1. Носіння, зберігання, придбання, виготовлення, ремонт, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу, - караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

2. Носіння, виготовлення, ремонт або збут кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу, — караються штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на термін до трьох років.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила злочин, передбачений частинами 1 і 2 цієї статті, якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої.

Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів.

Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів, якщо це призвело до загибелі людей, або інших тяжких наслідків, — карається обмеженням волі на строк до 3 років або позбавленням волі на той самий строк.

Вогнепальна та холодна зброя, боеприпаси, як предмет злочину, повинні бути справними, придатними для використання за цільовим призначенням або придатними до ремонту по відновленню

їх якостей. Працездатність або ремонтоздатність зброї визначається тільки криміналістичної експертизою.

Необхідно знати, що *носіння зброї* та іншого спорядження є їх транспортуванням безпосередньо на собі (в одязі, в сумках, в спеціальних футлярах або в руках). Дії винної особи, спрямовані на приховування зброї в своїй оселі, гаражі, автомобілі, на підприємстві чи іншому місці — це *зберігання зброї*. Випадок, коли винна особа знайшло боєприпаси і залишило їх в тому самому місці без будь – яких дій, спрямованих на переховування, що не кваліфікується як зберігання.

Виготовлення зброї і боєприпасів визначається як їх створення з сировини або комплектуючих, або шляхом переробки (наприклад: газовий пістолет в бойовий), або ремонт, в процесі якого відновлюються бойові якості зброї або боєприпасів.

Збут зброї, боєприпасів має місце у випадках, коли винна особа передає їх в постійне користування та володіння іншій особі за винагороду (гроші, послуги, обмін), в рахунок боргу або безкоштовно.

Передача зброї у тимчасове користування збутом не є, однак може розглядатися як пособництво у вчиненні злочину.

Придбання зброї — це отримання зброї і боєприпасів відповідно до договорів купівлі, продажу, обміну, дарування, у спадок. Придбання зброї шляхом крадіжки є самостійним складом злочину.

АДМІНІСТРАТИВНИ ПРАВОПОРУШЕННЯ

I

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Адміністративна відповідальність - це специфічна реакція держави на адміністративне правопорушення, що складається в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою, передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення. Реальна юридична відповідальність настає за наявності трьох підстав:

Нормативна – правова норма, що закріплює склад правопорушення;

Фактична – наявність самого правопорушення;

Процесуальна — правозастосовний акт (протокол).

Реальна юридична відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень реалізується в застосуванні до правопорушника адміністративного стягнення.

Стаття 9. Поняття адміністративного правопорушення.

Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається *протиправна, винна (умисна або необережна дія чи бездіяльність*, яка посягає на державний або громадський порядок, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою, відповідно до чинного законодавства, кримінальної відповідальності.

Ознаки адміністративного правопорушення (проступку).

1. *Діяльність або бездіяльність* — вчинок. Думки, бажання або інші прояви психічної діяльності юридичного значення не мають.

2. *Протиправність* — заборона адміністративно - правовими нормами певного вчинку, в результаті якого може наступити шкоди або від нього виходить загроза.

18

3. *Винність (умисел або необережність)* — наявність у суб'єкта особистого психічного ставлення до відповідного своєму вчинку.

4. *Карність* — за вчинення конкретного проступку законодавством передбачено відповідне покарання.

5. *Об'єкт посягання* — державний чи громадський порядок, майно, права і свободи громадян, встановлений порядок управління.

Адміністративний проступок — діяння винне (умисел або необережність).

Стаття 10. Вчинення адміністративного правопорушення умисно.

Адміністративне правопорушення визнається вчиненим умисно, якщо особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії або бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускало настання цих наслідків.

Стаття 11. Вчинення адміністративного правопорушення з необережності.

Адміністративне правопорушення визнається вчиненим з необережності, якщо особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання протиправних наслідків своїх дій чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачало можливості настання таких наслідків, хоча повинна і могла їх передбачити.

Стаття 12. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність.

Адміністративної відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку.

Стаття 17. Обставини, які виключають адміністративну відповідальність.

Особа, яка діяла в стані крайньої необхідності, необхідної оборони або яка була в стані неосудності, не підлягає адміністративній відповідальності.

Стаття 18. Крайня необхідність.

Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачено цим Кодексом або іншими нормативними актами, які встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, прав і свобод громадян, яка в даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значна, ніж відвернена шкода.

Стаття 19. Необхідна оборона.

Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена цим Кодексом або іншими нормативними актами, які встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані необхідної оборони, тобто при захисті державного або громадського порядку, прав і свобод громадян, установленого порядку управління від протиправного посягання, шляхом заподіяння тому, хто посягає шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони. Перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характерові і суспільній шкідливості посягання.

Стаття 20. Неосудність.

Не підлягає адміністративній відповідальності особа, яка під час вчинення протиправної дії чи бездіяльності була в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії та керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану.

АДМІНІСТРАТИВНЕ СТЯГНЕННЯ

Стаття 23. Мета адміністративного стягнення.

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі дотримання законів, а також запобігання вчиненню нових правопорушень, як самим правопорушником, так і іншими особами.

Стаття 26. Попередження.

Попередження, як захід адміністративного стягнення, виноситься в письмовій формі. У передбачених законодавством випадках попередження фіксується іншим установленим способом.

Стаття 27. Штраф.

Штраф — це грошове стягнення, яке накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених цим Кодексом та іншими законами України.

Стаття 28. Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення.

Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в його примусовому вилученні і наступній реалізації з передачею вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат по реалізації вилученого предмета.

Стаття 29. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення.

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в примусовій безоплатній передачі цього предмета у власність держави. Конфісковано може бути лише предмет, який є в особистій власності порушника, якщо інше не передбачено законодавчими актами України.

Конфіскація вогнепальної зброї, інших знарядь полювання і бойових припасів не може застосовуватись до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування. Порядок застосування конфіскації, перелік предметів, які не підлягають конфіскації, встановлюються законодавством України.

Стаття 30. Позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві.

Позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві (право керування транспортними засобами, право полювання), застосовується на строк до трьох років за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом.

Позбавлення права керування засобами транспорту не може застосовуватись до осіб, які користуються цими засобами в зв'язку з інвалідністю, за винятком випадків керування в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також у разі невиконання вимоги працівника поліції про зупинку транспортного засобу, залишення на порушення вимог встановлених правил місця дорожньо-транспортної пригоди, учасниками якої вони є, ухилення від огляду на наявність алкогольного, наркотичного або іншого сп'яніння.

Позбавлення права полювання не може застосовуватися до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування.

Стаття 31. Виправні роботи.

Виправні роботи застосовуються на строк до двох місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до двадцяти процентів її заробітку в дохід держави. Виправні роботи призначаються районним (міським) народним судом (народним суддею).

Стаття 32. Адміністративний арешт.

Адміністративний арешт встановлюється і застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень на строк до п'ятнадцяти діб. Адміністративний арешт призначається районним (міським) судом.

Адміністративний арешт не може застосовуватися до вагітних жінок, жінок які мають дітей у віці до дванадцяти років, до осіб, що не досягли вісімнадцяти років, до інвалідів першої і другої груп.

Стаття 34. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення.

Обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

- щире розкаяння винного;
- відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення; добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;
- вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих або сімейних обставин,
- вчинення правопорушення неповнолітнім;
- вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.

Законами України можуть бути передбачені й інші обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Орган (посадова особа), який вирішує справу про адміністративне правопорушення, може визнати пом'якшуючими і обставини, не зазначені в законі.

Стаття 35. Обставини, які обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення.

Обставинами, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

- продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимоги уповноважених на те осіб припинити її;
- повторне, протягом року, вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню;
- вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила Злочин;
- втягнення неповнолітнього в правопорушення;
- вчинення правопорушення групою осіб;
- вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;
- вчинення правопорушення в стані сп'яніння.

Орган (посадова особа), який накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення, може не визнати дану обставину обтяжуючою.

Стаття 85. Порушення правил використання об'єктів тваринного світу.

Порушення правил полювання, рибальства, здійснення інших видів спеціального використання об'єктів тваринного світу, – тягне за собою накладення штрафу на громадян від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією рушниць та інших знарядь і засобів вчинення правопорушення, які є приватною власністю порушника, та незаконно добутих об'єктів тваринного світу чи без такої і на посадових осіб – від чотирьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією рушниць та інших знарядь і засобів вчинення правопорушення, які є приватною власністю порушника, та незаконно добутих об'єктів тваринного світу чи без такої.

Грубе порушення правил полювання (полювання без належного на те дозволу, в заборонених місцях, у заборонений час, забороненими знаряддями або способами), — тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією рушниць та інших знарядь і засобів вчинення правопорушення, які є приватною власністю порушника, та незаконно добутих об'єктів тваринного світу чи без такої, або позбавлення права полювання на строк до трьох років з конфіскацією рушниць та інших знарядь і засобів вчинення правопорушення, які є приватною власністю порушника, та незаконно добутих об'єктів тваринного світу чи без такої, і на посадових осіб — від семи до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією рушниць та інших знарядь і засобів вчинення правопорушення, які є приватною власністю порушника, та незаконно добутих об'єктів тваринного миру або без такої.

Стаття 174. Стрільба з вогнепальної, холодної металеві чи пневматичної зброї в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням установленого порядку.

Стрільба з вогнепальної чи холодної металеві зброї або пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів в секунду в населених пунктах і в не відведених для цього місцях, а також у відведених місцях з порушенням установленого порядку – *тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії і бойових припасів.*

Стаття 190. Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї.

Придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж громадянами вогнепальної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду без відповідного документа дозвільного характеру, виданого уповноваженим державним органом, -

тягнуть за собою накладення штрафу від семи до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї або без такої.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї.

Стаття 191. Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів.

Порушення правил зберігання, носіння або перевезення нагородної, вогнепальної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду і бойових припасів громадянами, які мають відповідний документ дозвільного характеру, виданий уповноваженим державним органом на зберігання зазначеної зброї, -

тягне за собою накладення штрафу від семи до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з оплатним вилученням зброї і бойових припасів або без такого.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією зброї і бойових припасів.

Стаття 192. Порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік.

Порушення громадянами встановлених строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної гладкоствольної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів в секунду або правил взяття їх на облік в органах НП у разі зміни місця проживання –

тягне за собою попередження або накладення штрафу від п'яти до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 195–2. Порушення порядку придбання, зберігання, реєстрації або обліку газових пістолетів, револьверів та патронів до них.

Порушення порядку придбання, зберігання, реєстрації або обліку газових пістолетів і револьверів та патронів до них –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією газових пістолетів і револьверів та патронів до них або без такої, а на посадових осіб - від двох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією газових пістолетів і револьверів та патронів до них або без такої.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, - тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією газових пістолетів і револьверів та патронів до них, а на посадових осіб - від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією газових пістолетів і револьверів та патронів до них.

Стаття 195–3. Порушення правил застосування спеціальних засобів самооборони.

Застосування спеціальних засобів самооборони з порушенням установлених правил — тягне за собою накладення штрафу від чотирьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією спеціальних засобів самооборони.

Ті ж дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, — тягнуть за собою накладення штрафу від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією спеціальних засобів самооборони.

Стаття 319. Порядок виконання постанови про позбавлення права полювання.

Виконання постанови про позбавлення права полювання провадиться шляхом вилучення мисливського квитка.

У разі ухилення особи, позбавленої права полювання, від здачі мисливського квитка в органи мисливського господарства, вилучення мисливського квитка виробляють в установленому порядку.

Закон України

«Про мисливське господарство та полювання» від 22.02.2000 р.

Стаття 12. Право на полювання.

Право на полювання в межах визначених для цього мисливських угідь мають громадяни України, які досягли 18-річного віку, отримали в установленому порядку дозвіл на добування мисливських тварин та інші документи, які засвідчують право на полювання. Полювання з використанням вогнепальної мисливської зброї дозволяється лише особам, які в установленому порядку отримали дозвіл органу внутрішніх справ на право користування цією зброєю.

До полювання прирівнюється:

- перебування осіб в межах мисливських угідь, у тому числі на польових і лісових дорогах (крім доріг загального користування), з будь-якою стрілецькою зброєю або з капканами та іншими знаряддями для добування звірів і птахів, або з собаками мисливських порід або з ловчими звірами і птахами, або з продукцією полювання;
- перебування осіб на дорогах загального користування з продукцією полювання або з будь-якою зібраною розчохленою стрілецькою зброєю.

Стаття 14. Документи на право полювання.

Документами на право полювання є:

- посвідчення мисливця;
- щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання з відміткою про сплату державного мита;
- дозвіл на добування мисливських тварин (ліцензія, відстрільні картки тощо);
- відповідний дозвіл органу внутрішніх справ на право користування вогнепальною мисливською зброєю;
- паспорта на собак мисливських порід, інших ловчих звірів і птахів з відміткою про допуск до полювання в поточному році у разі їх використання під час полювання.

Зазначені документи мисливець зобов'язаний мати під час здійснення полювання, при транспортуванні або перенесенні продукції полювання, пред'являти їх на вимогу осіб, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства та полювання.

Посвідчення мисливця та щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання видаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі мисливського господарства та полювання або його місцевими органами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Розмір державного мита, а також порядок стягнення платежів за видачу посвідчення мисливця та щорічної контрольної картки обліку добутої дичини і порушень правил полювання встановлюються у порядку, передбаченому законодавством.

Стаття 15. Способи полювання.

Полювання може здійснюватися такими способами:

- індивідуальне полювання;
- колективне полювання;
- колективне полювання з нагончими (облавне полювання).

Полювання може здійснюватися з використанням:

- мисливської вогнепальної зброї;
- собак мисливських порід, інших ловчих звірів і птахів (за наявності паспортів на них з допуском до полювання у поточному році);
- сіток і пасток для відлову тварин живцем;
- пасток для добування хутрових звірів з науковою метою та для переселення;
- вишок;
- ароматних неотруйних приманок.

Полювання може здійснюватися з мисливською зброєю, що належить іншій фізичній особі, лише в його присутності і при наявності у мисливця та власника зброї відповідних дозволів, виданих органом внутрішніх справ.

Стаття 17. Дозволи на добування мисливських тварин.

Добування мисливських тварин здійснюється за дозволами ліцензія або відстрільна картка.

За ліцензією здійснюється полювання на ведмедя, кабана, лань, оленів благородного і плямистого, козулю, лося, муфлона, білку, бабака, бобра, нутрію вільну, ондатру, куниць лісову та кам'яну, норку американську, тхора лісового.

За відстрільною картою здійснюється полювання на пернату дичину, кроля дикого, зайця-русака, єнотовидну собаку, вовка та лисицю.

Добування вовка дозволяється здійснювати також за наявності у мисливця ліцензії або відстрільної картки на добування інших мисливських тварин.

Ліцензії видаються мисливцям користувачем мисливських угідь, він отримує їх у спеціально уповноваженому центральному органі виконавчої влади в галузі мисливського господарства та полювання.

Стаття 19. Строки полювання.

Терміни полювання (конкретна дата відкриття та закриття полювання на той чи інший вид мисливських тварин, дні полювання) та порядок її здійснення визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі мисливського господарства.

Стаття 35. Продукція полювання, мисливські трофеї.

Перната дичина та хутрові звірі, а також субпродукти копитних тварин, добутих мисливцем під час полювання в установленому цим Законом порядку, є власність мисливця.

Шкури, м'ясо, роги та ікла копитних тварин, добутих у процесі полювання, а також зловлені живі тварини здаються користувачеві мисливських угідь. Учасники полювання мають переважне право на придбання цієї продукції.

Підлягають обов'язковій здачі користувачеві мисливських угідь зібрані скинуті роги підлоги, оленя, козулі, лося, загиблі тварини або їх частини, а також зловлені хворі чи травмовані живі тварини.

Продукція полювання (в тому числі мисливські трофеї), яка знаходиться у юридичних і фізичних осіб без документів, які засвідчують законність її придбання, або продукція, добута з порушенням правил полювання, вважається незаконно добутою.

Стаття 20. Заборона щодо здійснення полювання.

Із метою раціонального використання мисливських тварин, охорони диких тварин, а також середовища їх перебування забороняється:

- полювання без належного на те дозволу, а саме: без документів, визначених статтею 14 цього Закону;
- полювання на тварин, які не зазначені у дозволах на добування мисливських тварин або понад встановлену в цих дозволах норму;
- полювання в заборонених для цього місцях, а саме: на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, де це заборонено відповідних положень про них, на відтворюваних ділянках;
- в межах населених пунктів (сіл, селищ), мостів, за винятком випадків, передбачених відповідними рішеннями;
- в угіддях, не зазначених у дозволі;
- на відстані менше ніж 200 метрів від населеного пункту і окремо розташованих будівель, де можливе перебування громадян;
- полювання в заборонений час, а саме: в недозволені для полювання строки на відповідні види тварин;
- в темний період доби (пізніше години після заходу сонця і раніше години до його сходу);
- полювання із застосуванням або використанням заборонених знарядь та забороненими способами, а саме: клеїв, петель, підрізів, капканів, гачків, самострілів, ловчих ям;
- отруйних та анестезуючих принад приманок;
- живих сліпих чи знівечених тварин як принади;
- звуковідтворювальних приладів і пристроїв;
- електричного обладнання для добування тварин;
- штучних світлових джерел, приладів та пристроїв для підсвічування мішеней, у тому числі приладів нічного бачення;
- дзеркал та інших пристроїв, які засліплюють тварин;
- вибухових речовин;
- з рухомого авто, мототранспорту, а також плавзасобів з працюючим двигуном;
- літаків і вертольотів;
- не мисливської (в тому числі військової) вогнепальної, пневматичної та іншої стрілецької зброї, а також нарізних вкладишів напівавтоматичної або автоматичної зброї з магазинами більш ніж на два патрони;
- руйнування жител тварин, бобрових загат, гнізд птахів;
- газу і диму;
- заливання нір звірів;
- на тварин, які потрапили в біду (переправляються водою або по льоду, рятуються від пожежі, повені тощо);
- на пернату дичину з нарізною вогнепальною зброєю;
- на хутрових звірів (крім вовка та ведмедя) з нарізною вогнепальною зброєю калібром більш як 5,6 міліметра;
- на копитних тварин та ведмедя з використанням малокаліберної гвинтівки під патрон кільцевого запалювання або бойових патронів, споряджених картеччю чи шротом;

- полювання з мисливськими собаками, ловчими звірами і птахами без наявності на них паспортів з допуском до полювання;
- транспортування або перенесення добутих тварин чи їх частин без відмітки цього факту в дозволі на їх добування;
- допускання собак у мисливські угіддя без нагляду;
- полювання з порушенням встановленого для певної території (регіону, мисливського господарства, обходу тощо) порядку здійснення полювання;
- полювання на заборонених для добування тварин;
- збирання яєць птахів, загиблих тварин або їх частин, руйнування, знищення або псування штучних гнізд, солонців, годівниць для звірів і птахів, посівів кормових рослин, мисливських вишок, вказівних знаків, відповідних вивісок та інших атрибутів мисливського господарства.

Дії, зазначені в пунктах цієї статті, відповідно до законодавства, кваліфікуються як незаконне полювання. Особи, винні в незаконному полюванні, несуть відповідальність відповідно до закону.

ЗАСТОСУВАННЯ МИСЛИВСЬКОЇ ВОГНГЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ І ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОГО ПОВОДЖЕННЯ З НЕЮ

Забороняється виїзд мисливців і перебування їх на полюванні з пошкодженою або не зареєстрованою зброєю.

Пристрілка мисливської зброї повинна проводитися в спеціально відведених місцях чи організовано в місцях з природною огорожею (яри, рови та ін.) Або в місцях, які добре проглядаються по всій дистанції польоту кулі з обов'язковим виставленням сторожової охорони.

Мисливець зобов'язаний завжди поводитися зі зброєю як із зарядженою і готовою до пострілу.

Забороняється:

- направляти мисливську зброю в сторону людей або домашніх тварин, навіть якщо вона не заряджена;
- передавати зброю іншим особам, за винятком осіб, які перевіряють, зробивши перед цим попередній огляд зброї і її розрядку;
- здійснювати стрілянину без необхідності, а рушницю з внутрішніми курками тримати з відкритими запобіжниками;
- брати рушницю дулом до себе;
- стріляти по птиці на підльоті нижче 3-х метрів і на дистанції менше 10 метрів;
- стріляти на «шум» або «шерех», з неясної смуги (туман, снігопад, сутінки, проти сонця).

У зарядженому або розрядженому стані зброя повинна бути спрямована тільки вгору або в землю. При зустрічі з іншими людьми в мисливських угіддях, рушницю необхідно розкрити і вийняти патрони, якщо вона заряджена.

При пересуванні в транспорті до місця полювання зброя повинна бути розряджена і прикрита чохлам. При подоланні перешкод (канави, ями) зброєю також необхідно розрядити і перенести в розкритому вигляді з відкритим затвором. При підході до населеного пункту (привалу) не менше ніж за 200 метрів зброя в обов'язковому порядку розряджається. На привалі зброєю встановлюють в розрядженому стані, переконавшись в надійності опори.

Під час стрільби мисливець повинен завжди знати про те, що в угіддях можуть знаходитися люди; стрільбу відкривати, тільки переконавшись, що в секторі стрільби немає людей і домашніх тварин.

У разі падіння, зброєю необхідно відразу ж розрядити і переконавшись, що в канали стволів не потрапила вода, земля, сніг чи інші предмети.

Прийоми стрільби.

Стрільба навскидку - найбільш досконалий прийом. Мисливець стріляє як би не цілячись, проте, з притисненням приклада до плеча. Така стрільба найбільш швидка, але поступається стрільбі з прицілюванням. Рекомендується стріляти навскидку тільки у випадках, коли дичину з'являється в поле зору на частки секунди.

Стрільба з доведенням – своєчасно приготувавшись до стрільби якщо ціль наближається, мисливець бере потрібне випередження по шляху руху цілі та веде рушницю. Тільки після цього стріляє.

Стрільба з нерухомої рушниці — мисливець, направивши рушницю на передбачуване місце зустрічі заряду з цілю, чекає, поки вона не наблизиться до обраної точці, а потім стріляє.

Мисливцеві не рекомендується довго вести стволами дичину, так як це може створити небезпеку для товаришів з полювання і дичина встигне піти на безпечну для неї відстань. Стрільба відкривається тільки в сфері впевненою досяжності дичини зарядом.

Основне правило — переконатися, що сектор для стрільби чистий.

Стаття 42. Відповідальність за порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання.

Порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність відповідно до законів України.

Відповідальність несуть особи, винні у разі:

- порушення права державної власності на мисливських тварин;
- порушення правил полювання;
- перевищення лімітів і норм спеціального використання мисливських тварин;
- порушення вимог щодо користування мисливськими угіддями, погіршенні їх стану;
- використання мисливських угідь не за призначенням;
- порушення вимог щодо охорони середовища перебування мисливських тварин;
- порушення правил утримання мисливських тварин у неволі або в напіввільних умовах;
- виготовлення, збуті та застосуванні заборонених знарядь при видобутку тварин;
- продаж незаконно добутої продукції полювання;
- ненаданні в установленому порядку або приховуванні, спотворенні інформації про стан, чисельність та обсяги добування мисливських тварин;
- нежиття заходів щодо запобігання загибелі мисливських тварин, погіршенню середовища їх перебування;
- порушення порядку придбання чи реалізації, незаконному пересиланні, ввезенні в Україну та вивезенні за її межі мисливських тварин та іншої продукції полювання, включаючи мисливські трофеї.

Законами України може бути встановлена відповідальність і за інші порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання.

Притягнення порушників до відповідальності не звільняє їх від обов'язків відшкодувати збитки, завдані внаслідок порушення законодавства в області мисливського господарства та полювання.

Незаконно добуті мисливські тварини чи виготовлена з них продукція, а також знаряддя правопорушень підлягають конфіскації в установленому законодавством порядку.

ОСНОВИ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Завдання першої медичної допомоги полягає в тому, щоб врятувати життя потерпілому. Необхідно за допомогою найпростіших засобів полегшити страждання, попередити розвиток можливих ускладнень, зменшити тяжкість перебігу травми чи захворювання.

Перша медична допомога може бути надана на місці самим потерпілим (самодопомога) або за допомогою своїх товаришів (взаємодопомога).

До першої медичної допомоги відноситься: тимчасова зупинка кровотечі, накладення гнітючої стерильною пов'язки на рану або опікову поверхню, штучне дихання, непрямий масаж серця, введення заспокійливих ліків, гасіння тліючого або палаючого одягу, транспортна іммобілізація, винесення потерпілого з території зараження, часткова санітарна обробка та ін.

Надання першої медичної допомоги в найкоротшій терміні має вирішальне значення для врятування життя і подальшого перебігу травми чи захворювання.

В першу чергу допомогу надають дітям і тим потерпілим, які можуть загинути, якщо їм вчасно не буде надана така допомога.

В аптечці мисливця повинні бути перев'язувальні матеріали, кровоспинні речовини, розчин йоду спиртовий 5%, нашатирний спирт, серцеві препарати, болезаспокійливі.

Долікарська допомога при пораненнях.

Всі рани, за винятком операційних, вважаються спочатку інфікованими. Потрапляючи в рану, мікроби можуть викликати її нагноєння. Найбільш небезпечні ті мікроби, які розвиваються в рані за умови відсутності повітря і викликають газову гангрену. Небезпечним ускладненням є зараження рани збудником правця. Профілактика зараження рани – це якомога швидке накладення на неї асептичної пов'язки для попередження доступу мікробів.

При незначних пораненнях накладається туга пов'язка, при рясній кровотечі накладається джгут вище рани на чисту пов'язку із зазначенням часу накладення джгута. Час накладення джгута залежить від навколишньої температури. Чим температура нижче, тим частіше необхідно перенакладати джгут.

Види кровотечі:

Капілярна – виникає внаслідок пошкодження дрібних судин шкіри, підшкірної клітковини і м'язів. У цьому випадку кровоточить уся раньова поверхня.

Артеріальна — яскраво - червоного кольору, кров витікає пульсуючими струмочками;

Венозна – темного кольору, кров витікає безперервно;

Паренхіматозна (внутрішня) — кровотеча виникає при пошкодженні внутрішніх органів (печінки, селезінки, нирки, легенів) і завжди небезпечна для життя.

Основні ознаки внутрішніх кровотеч: блідість, рясне холодне потовиділення, рідкісний пульс, знижений артеріальний тиск, помутніння свідомості.

Дії: Необхідно викласти потерпілого на рівну поверхню, послабити комір одягу, підняти ноги для поліпшення кровопостачання головного мозку. При необхідності, накласти джгути на кінцівки (руки, ноги) для збільшення обсягу крові в області поранення. Забороняється давати потерпілому пити. Негайно викликати карету швидкої медичної допомоги.

Рани

За механізмом утворення:

- різані — завдані ковзаючим рухом тонкого гострого предмета (ширина рани більша за глибину);

- колоті — завдані предметом з невеликим поперечним перерізом (глибина рани більша за ширину);

- рвані — унаслідок перерозтягнення тканин з їх розриванням;

- кусанні — завдані зубами комах, плазунів, інших тварин або людини (не обов'язково внаслідок укусу, наприклад, скорпіон — жалить);

- **рубані** — завдана важким гострим предметом,
- **розтроцнені** — характеризуються роздавленими та розірваними тканинами;
- **забиті** — від удару тупим предметом з одночасним ушкодженням, від удару, навколишніх тканин;
- **скальповані** — з повним або майже повним відокремленням клаптя шкіри;
- **операційні**, або **хірургічні** — утворені під час хірургічної операції;
- **отруєні** — містить отруту, що потрапила в рану як результат, укусу отруйних: комах, плазунів, інших тварин чи людської діяльності;
- **комбіновані**: рвано-кусанна, колото-різана (завдано гострими предметами з ріжучими краями) тощо;
- **вогнепальні** — від вогнепальної зброї або уламків боєприпасів вибухової дії; зокрема **кульові**: - кулями невеликої швидкості (<700 м\с); - кулями великої швидкості (>700 м\с); - відламкові (осколкові); - стрілоподібними елементами; - кульками (дробинками); - вторинними відламками (при попаданні кулі в тверді тканини — кістки); - мінно-вибуховими пристроями;

Вогнепальні рани, що виникли внаслідок кульового або дробового поранення поділяються на:

- **наскрізні** — коли в шкірі є вхідний і вихідний отвори;
- **сліпі** — коли є тільки вхідний отвір, а куля або дріб застрягли в тканинах тіла;
- **дотичні** — коли куля або осколок, пролітаючи по дотичній пошкоджує шкіру і м'які тканини тіла, але не застряє в них.

Асептика, антисептика.

За забрудненістю рани бувають:

- чисті;
- умовно чисті;
- умовно інфіковані;
- інфіковані (також гнійні рани).

Асептика – система профілактичних заходів, які спрямовані проти попадання мікробів в рану.

Антисептика — комплекс лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на знищення мікробів у рані.

Способи визначення стану потерпілого.

Дзеркало, прикладена до рота — пітніє.

Зіниці звужуються при впливі на них спрямованим світлом.

Палець руки набухає, якщо його перетягнути ниткою.

Шкіра червоніє під впливом запаленого сірника або цигарки.

У випадках, якщо потерпілий реагує на способи визначення стану, необхідна негайна медична допомога, цей стан називається «клінічна смерть». Якщо ж потерпілий не реагує на вищевказані дії, то, найімовірніше, настала «біологічна смерть».

Будь-яка, навіть невелика рана, становить загрозу для життя потерпілого, оскільки може стати джерелом зараження різними мікробами. Тому слід якомога швидше накласти на рану стерильну пов'язку.

При раптовій зупинці серцевої діяльності, ознакою якої є відсутність пульсу, серцебиття і реакції зіниць на світло (зіниці широко розкриті), негайно розпочинають непрямий масаж серця.

Непрямий масаж серця проводиться, як правило, спільно зі штучним диханням. У цьому випадку допомога потерпілому можуть надавати два три людини. Перший проводить непрямий масаж серця, другий — штучне дихання «з рота в рот», а третій стоїть з правого боку від потерпілого і підтримує його голову. Він повинен бути готовий до заміни одного з тих, хто надає допомогу, з метою забезпечення безперервності штучного дихання і непрямих масажу серця. При вдуті повітря натискати на грудну клітку не можна, це необхідно робити по черзі: 4 - 5 разів натискають на грудну клітку (на видиху), після чого проводиться одне вдуття повітря в легені (вдих). Необхідно

проводити непрямий масаж серця спільно з штучним диханням до тих пір, поки будете фізично в змозі. Очікувати на приїзд швидкої медичної допомоги.

Допомога потопуючому.

Необхідно витягти людину з води. Оглянути його носоглотку і переконатися, що вона не забита сторонніми предметами (водорості, бруд), після чого відкачати з легких потерпілого воду і приступити до виконання штучного дихання разом з непрямим масажем серця. Очікувати на приїзд швидкої медичної допомоги.

ПОЛОЖЕННЯ

Про порядок застосування вогнепальної зброї (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 року № 576 зі змінами і доповненнями).

Посадові особи, яким відповідно до чинного законодавства дозволено володіння вогнепальною зброєю, мають право застосовувати її як крайній захід у таких випадках:

- для відбиття групового або збройного нападу на певну особу, членів його сім'ї або окремих громадян, якщо їх життю або здоров'ю загрожує небезпека;
- для захисту від злочинних посягань на своє житло або майно;
- для затримання особи, яка вчинила злочин і намагається втекти або чинить збройний опір;
- для відбиття збройного чи групового нападу на приміщення державних і громадських підприємств, установ і організацій, в яких працює ця посадова особа;
- для знешкодження тварин, що загрожують життю чи здоров'ю посадової особи, членів його сім'ї або окремим громадянам.

Перед застосуванням вогнепальної зброї посадова особа повинна попередити про намір її застосування, крім випадків, коли його життю чи життю інших громадян загрожує безпосередня небезпека.

При ураженні нападника, внаслідок застосування вогнепальної зброї, посадова особа зобов'язана: негайно викликати карету швидкої допомоги для пораненого, вжити необхідних заходів щодо охорони місця події, повідомити органам прокуратури і поліції про застосування зброї. Залишатися на місці події до прибуття представників правоохоронних органів,

Забороняється застосовувати і використовувати вогнепальну зброю: при значному скупченні людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи, а також по відношенню до жінок з явними ознаками вагітності та малолітніх (крім випадків вчинення ними групового нападу, що загрожує життю і здоров'ю громадян або збройного нападу чи збройного опору).

Порядок застосування вогнепальної зброї військовослужбовцями Міністерства оборони, Держкомкордону, Служби безпеки, Управління державної охорони та НП України визначаються відповідними актами законодавства України.

ІНСТРУКЦІЯ

про заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю.

1. Загальні положення.

1. Відомча вогнепальна зброя закріплюється за працівниками державних і громадських підприємств, установ і організацій, в яких працюють ці посадові особи, пройшли початкову підготовку і допущені до самостійного несення служби, а також вивчили матеріальну частину зброї, підстави і порядок її застосування та використання, заходи безпеки при поводженні з нею.

1.2. Працівник, за яким закріплене зброю, повинен:

1.2.1. Точно і беззаперечно виконувати встановлені цією Інструкцією заходи щодо безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю;

1.2.2. Отримавши вогнепальну зброю: перевірити, чи не заряджена вона, оглянути її в зібраному стані, оглянути патрони. Вважати зброю зарядженою доти, поки вона не буде перевірено та розряджена.

1.2.3. Розрядивши вогнепальну зброю, поводитися з нею як із зарядженою.

1.2.4. При виконанні службових обов'язків, проведення навчальних стрільб, змагань пістолет носити в кобурі на ремені, який повинен бути надійно пристебнутий.

Забороняється виймати вогнепальну зброю без необхідності з кобури.

1.3. При поводженні зі зброєю категорично забороняється:

1. Направляти ствол зброю бік людей, транспорту, домашніх тварин, будівель і споруд. У разі необхідності вогнепальна зброя має бути направлена на поверхню, яка зможе прийняти кулю, наприклад: в землю, стовбур дерева, кулеуловлювач або вгору під кутом 45-60 °.

2. Залишати зброю без нагляду, а також передавати її іншим особам.

3. Користуватися без необхідності чужою зброєю, навички поводження з якою відсутні.

4. Проводити чистку зброї бензином або іншими легкозаймистими речовинами, а також абразивними матеріалами, палити під час чищення.

5. Без необхідності палець не повинен перебувати на спусковому гачку.

6. У всіх випадках, не пов'язаних зі стрільбою, запобіжник повинен бути в положенні «запобігання».

7. Для попередження роздуття або розриву ствола під час стрільби, забороняється затикати або закривати чим-небудь канал ствола.

8. При поводженні з патронами не допускати пошкоджень, берегти їх від ударів, вологи, забруднення та ін.

9. Застосовувати зброю в сторону суміжних держав.

Співробітники підприємств, установ, яким за родом служби дозволено володіння вогнепальною зброєю, мають право застосовувати її як крайній захід:

- для захисту грошей і цінностей від злочинних посягань, якщо іншим способом їх захистити неможливо;

- для відбиття нападу, якщо життя працівників служби піддається безпосередньої небезпеки;

- для затримання злочинців, які вчинили напад на працівників служби або цінності і об'єкти, які ними охороняються, якщо іншими способами затримати їх не представляється можливим.

Під час полювання:

Забороняється стріляти і знаходитися із зарядженою зброєю ближче за 200 м від населеного пункту. Під час заряджання зброя повинна бути направлена вгору або в землю. У разі подолання перешкод (канал, струмок) рушниця повинна бути розряджена, в розкритому стані.

Забороняється: брати рушницю стволами до себе під час виходу з човна, машини або інших видів транспорту; стріляти на шум, на коливання гілок, чагарників очерету і в нечітко видиму ціль, проти сонця, нижче за 3 м з дистанції 10 м.

При осічці не можна відкривати зброю раніше, ніж через 8-10 секунд, оскільки порох, особливо димний, може загоратися повільно, внаслідок чого станеться затяжний постріл, що при відкритій зброї може привести до нещасного випадку. Забороняється добивати дичину прикладом.

Не можна силою заганяти патрона до патронника, а акуратно замінити його.

Для мисливських рушниць при спорядженні патронів не застосовуйте незнайомий порох, а також не змішуйте димний і бездимний порох. Капсуль в денці гільзи повинен бути запресований урівень з його поверхнею, а не виступати над ним, оскільки це може привести до несподіваною

пострілу при закритті рушниці. Ні в якому разі не вставляйте капсуль, що випав, в заряджений патрон спочатку повністю розрядіть його.

Перед тим, як зарядити патрона кулею, необхідно заміряти її діаметр (без направляючих ребер), який повинен бути не менш ніж на 1 мм менше діаметра каналу ствола в дульному звуженні. Категорично заборонено стріляти стальними кулями.

Перед використанням зброї необхідно протерти стволи від змазки, одночасно перевіряючи можливість знаходження в них сторонніх предметів (ганчірки, шматка гільзи, пижа і т.п.), що може привести до роздуття або розриву стволів. Обов'язково перевірити стволи, якщо ви впали або упустили зброю, від попадання в них землі, снігу, камінчиків. Не можна стріляти в напрямі людей або домашніх тварин, навіть якщо відстань до них і буде на ваш погляд значним. Треба знати і про те, що при стрільбі на нешироких водоймищах по воді дріб може зрикошетити і серйозно поранити того, що сидить на протилежній стороні або в човні. Дуже небезпечно стріляти і круглою кулею, яка сильно рикошетить, ударяючись в тверді предмети (камені, мерзлу землю, лід і т.п.). Ось чому застосування цих куль на колективному полюванні заборонене. Забороняється стріляти з двох стволів одночасно. Відразу ж після закінчення полювання, стрільб, зброя розряджається. Так само поступають і під час привалу.

Забороняється користуватися зброєю в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння.

Член екіпажу служби інкасації (збирач) зобов'язаний:

1. Твердо знати свої функціональні обов'язки, порядок та особливості служби.
2. Виконувати вказівки начальника підрозділу служби інкасації, старшого по екіпажу.
3. Рухатися від спец. автомобіля до пункту інкасації та в зворотному напрямку найкоротшим шляхом, без зупинок, не спілкуючись зі сторонніми особами.
4. Безпосередньо здійснювати заходи щодо збереження інкасаторських сумок з грошовими знаками під час руху від пункту інкасації до спеціального автомобілю.
5. Контролювати правильність заповнення відповідних документів представником власника, перевіряти відповідність підписів, печаток, пломб і т.п. їх зразкам.

Водій служби інкасації зобов'язаний:

1. Твердо знати свої функціональні обов'язки, порядок та особливості несення служби.
2. Виконувати вказівки начальника підрозділу служби інкасації, старшого по екіпажу.
3. Своєчасно подавати спеціальний автомобіль в вказане місце.
4. Підтримувати спеціальний автомобіль і спеціальні технічні засоби, якими він обладнаний, в справному стані.
5. Дотримуватися маршруту руху, не допускати необґрунтованих зупинок.
6. Строго дотримуватися вимог Правил дорожнього руху.
7. Добре знати дислокацію підприємств власника, які обслуговуються, а також маршрути руху.
8. Невідлучно перебувати в спеціальному автомобілі на стоянці біля банку або підприємства.
9. У разі відсутності старшого по екіпажу – підтримувати радіозв'язок з начальником підрозділу служби інкасації, черговою частиною підрозділу охорони або ПЦО.
10. Під час інкасації грошових знаків контролювати передачу збирачем інкасаторської сумки з грошовими знаками старшому по екіпажу.

Особовому складу екіпажу служби інкасації під час виконання службових обов'язків забороняється:

1. Допускати сторонніх осіб до спеціального автомобілю, в якому знаходяться грошові знаки, цінні папери та інші цінності.
2. Передавати за допомогою засобів радіозв'язку відомості, які містять інформацію про кількість грошових знаків, інших цінностях, цінні папери, а також про час і маршрут їх перевезення.
3. Вступати в розмову зі сторонніми особами про методи та способи роботи екіпажу служби інкасації, давати довідки щодо маршрутів руху автомобілів і отриманої завдання.

4. Спати, вживати їжу або іншим способом послаблювати пильність, відволікатися від несення служби, приймати від сторонніх осіб будь-які предмети, пакунки.

5. Передавати або показувати кому-небудь табельну зброю, за винятком осіб, яким він підпорядковується, а також, без достатніх заснований, витягувати зброю з кобури і приводити її в бойову готовність.

6. Залишати без охорони грошові знаки, цінні папери та інші цінності, що перевозяться, навіть тоді, коли життя особового складу екіпажу загрожує небезпека.

7. Здійснювати будь-які інші дії, не пов'язані з виконанням функціональних обов'язків.

НЕПОВНА І ПОВНА РАЗБОРКА ЗБРОЇ, ЧИЩЕННЯ І ЗМАЩЕННЯ

Повне розбирання зброї проводиться досвідченим фахівцем перед консервацією зброї або в кінці мисливського сезону.

Неповне розбирання зброї проводиться перед чищенням зброї. При цьому мисливська рушниця розбирається з цівки. Періодичність чищення така: відразу ж після покупки; після довгого зберігання; після закінчення стрільби; після кожного виходу на полювання (якщо навіть з нього не зроблено жодного пострілу); контрольна чистка протягом трьох днів після пострілу. Чистку і огляд зброї рекомендується проводити один раз на місяць.

РОЗКОНСЕРВАЦІЯ ЗБРОЇ

Густе нейтральне мастило видаляють за допомогою м'якого паперу або чистого дрантя. У разі необхідності дрантя змочують гасом. Для видалення мастила з важкодоступних місць користуються гостро відточеною паличкою. Після цього рушницю насухо протирають ганчір'ям. Канал стовбура очищають від мастила ганчіркою до дзеркального блиску, після чого змочують нейтральній мастилом.

Мисливська гладкоствольна зброя.

При виробництві мисливська гладкоствольна зброя за сучасною класифікацією поділяється на дві основні системи: з відкидними стволами; з невідкидними стволами.

Мисливська вогнепальна зброя з відкидними стволами:

- безкуркові (внутрішньокуркові) рушниці;
- куркові (зовнішньокуркові);
- двоствольні рушниці з гладкими стволами;
- з горизонтальними стволами;
- з вертикальними стволами.

Мисливська вогнепальна зброя з невідкидними стволами:

- рушниці одностовбурні з рухомим цівкою (помпові) з магазином на 3-5 патронів (вважаються найбільш швидкісними серед неавтоматичного зброї);
- вінчестери, що мають підствольний коробчастий магазин;
- рушниці одноствольні багатозарядні зі змінним затвором;
- рушниці одноствольні самозарядні з вільним затвором (перезаряджаються тиском порохових газів через дно гільзи);
- рушниці одноствольні самозарядні з рухомим стволом (перезаряджаються, використовуючи віддачу при пострілі);
- рушниці одноствольні самозарядні з газовідвідним механізмом (перезаряджаються, використовуючи віддачу частинок порохових газів через отвір в ствол).

Зброя з магазинами, перезарядка яких проводиться автоматично, є самозарядними.

Нарізну зброю з відкидними стволами (або стволом) називається штуцером, а нарізна зброя з невідкидними стволами (або стволом) — це карабін.

Мисливська гладкоствольна зброя всіх систем має такі основні частини:

- ствол;
- затвор, що замикає канал ствола з боку мисливця;
- пристрій для здійснення пострілу (ударно — спусковий механізм);
- пристрій для прицілювання (ложе, прицільний пристрій).

Ствол. Основна деталь рушниці. Ствол це труба, яка в задній (казенній) частині при пострілі закривається затвором, а в передній (дульній) частині відкрита. Задня частина ствола, за допомогою якої ствол з'єднується з коробкою, називається казенником. Внутрішня порожнеча ствола - це канал, що складається з трьох частин: патронника (розміщений в казенній частині ствола і призначений для розміщення патрона); перехідною конус (кульової або снарядний вхід); гладка циліндрична частина (для напрямку польоту дробу і розгону її до необхідної швидкості).

У каналі ствола відбувається згорання порохового заряду і порохові гази під тиском 700 – 900 кг / кв.см виштовхують дробовий заряд разом з пижамі і прокладками.

Найменший діаметр циліндричної напрямної частини ствола визначає його калібр. У нарізна зброя калібр визначається в міліметрах, дюймах, лініях і показує відстань між полями або нарізами в каналі ствола.

Дульна частина каналу ствола може мати різний конструктивне оформлення - у вигляді дульного звуження конічної або параболічної форми (чок), або у вигляді конічного розширення (розтруба). Конфігурація дульної частини каналу ствола впливає на один з головних показників якості стрільби дробом з гладкоствольної зброї — щільність пострілу.

Затвор. Це деталь, яка замикає ствол з боку патронника під час пострілу, приймаючи через дно гільзи силу тиску порохових газів і забезпечує необхідну безпеку. Деталь, яка рухає затвор, називається затворної рамкою. Якщо ж затвор нерухомий, то необхідно його пересувати (широко використовується система в мисливських дробових рушницях).

Коробка затвора. Вона виконує роль затвора і здійснює функції ведучого несучого елемента конструкції, на яку кріпляться всі частини рушниці. Коробка затвора витримує значну силу тиску порохових газів, яка під час здвоєного пострілу може досягати 3000 кг. Кріплення стволів в коробці здійснюється гирею, планкою або поперечним болтом.

Ударний механізм. Він використовується для розбивання капсуля і складається з наступних частин:

- ударник (деталь, яка безпосередньо розбиває капсуль);
- бойова пружина (носій енергії);
- курок (деталь, яка передає енергію бойової пружини бійку шляхом удару).

Спусковий механізм. Цей механізм використовується для надійного втримання курка або ударника у зведеному положенні і для швидкого його звільнення в разі потреби. Механізм складається з спускового гачка, спускової пружини, спускової гирі з виступом (діє спільно з бойовим взводом курка і називається шепталом). Для захисту від випадкового натискання на гачок, його захищає запобіжна скоба.

Викидач. Викидач використовується для вилучення з патронника ствола гільзи після пострілу або патрона при розрядці рушниці. Він розміщується в муфті і має головку з виточенням під закраїну гільзи і спрямовує стрижень. Під час відкриття стволів викидач висуває гільзу або патрон з патронника, надаючи можливість ручного вилучення гільзи зі стволів. В даний час знайшли широке поширення електронні механізми автоматичного видалення гільзи після пострілу при відкриванні рушниці. Електронний механізм викидає гільзу тільки з того ствола, з якого був зроблений постріл.

Запобіжний механізм. Цей механізм служить для забезпечення безпеки шляхом неможливості випадкового пострілу. Запобіжний механізм фіксує одну або кілька деталей ударного або спускового механізму, виключаючи можливість введення їх в дію. Запобіжники можуть бути не автоматичними

(кнопка управління регулюється безпосередньо рукою мисливця) і автоматичними (запобіжник включається при відкритті стволів).

Ложа. Елемент конструкції, що з'єднує всі частини зброї і складається з трьох частин: приклад, шийка і цівку, які виготовляються з високоякісної, витриманої і спеціальним чином висушеної деревини (горіх, бук, береза).

Боєприпаси до мисливської гладкоствольної зброї.

Патрони для дробового зброї складаються з гільзи, капсуля, заряду пороху, прокладок на порох, порохових пижів, прокладок під дріб і дробового пижа.

Гільзи – бувають картонні, металеві (латунні) або пластмасові. Корпус гільзи циліндричний з невеликим (0,3 — 0,5 мм) конусом. Знизу гільза закінчується голівкою, зверху – дульцем. У центрі головки поглиблення, зване капсульного гнізда. Під капсуль «Жевело» це гніздо наскрізне, а під капсуль «Центробій» - з виступом посередині і декількома початковий отвір. Довжина гільз 64,5 (65) і 69,5 (70) мм. Металеві гільзи витримують до 100 -150 пострілів, пластмасові та картонні вважаються одноразовими.

Так як довжина патронника в основному становить 70 мм, то таку довжину повинні мати і гільзи. Категорично забороняється використовувати гільзи довжиною 70 мм в рушницях з патронником 65 мм, так як це може призвести до значного збільшення тиску газів в стволі при пострілі і розриві ствола.

Капсуль. Існує два типи капсулів:

- центробій — для запалення димного пороху;
- жевело — для запалення бездимного пороху.

Пижі. Пижі поділяються на порохові і дробові, а за матеріалом виготовлення — на картонні, деревоволокнисті, поліетиленові, комбіновані та ін. Призначення порохових пижів полягає в тому, щоб не допустити змішування пороху з дробом і проникнення в дріб порохових газів.

Порох. Використовуються такі види пороху як бездимний (піроксиліновий, нігрол) і димний (чорний). Температура горіння пороху 2200 –2400 градусів і горіння відбувається тисячні частки секунди. Димний порох виштовхує снаряд з рушниці з початковою швидкістю 250 – 300 м/сек. Він випускається чотирма номерами, що відрізняються один від одного розміром зерна. Найбільший номер — це № 1. Димний порох зберігається в сухому місці без коливань температури необмежений час, не втрачаючи своїх якостей. Бездимний порох не втрачає своїх якостей кілька років за умови зберігання його при постійній низькій температурі і в герметичній упаковці. **Не дозволяється змішування димного і бездимного пороху.**

Димний порох при збільшенні вологості на 7% стає непридатним для використання і своїх якостей після просушування не відновлює. Бездимний порох в 3-4 рази повільніше вбирає вологу в порівнянні з димним, а після просушування при кімнатній температурі придатний до подальшого використання.

Дріб. Мисливська дріб повинна бути однорідною за розміром, а кожна дробинка мати форму кулі. Дріб виготовляють таких видів: м'яка з чистого свинцю; тверда (розжарена) — з домішкою сурми (до 6%).

Тверда дріб має велику забійну силу на середніх і великих відстанях. Якщо дробинки мають розмір більше ніж 5 мм, то це вже картеч.

Куля. Для стрільби з рушниці дробу за великим звірові (кабан, лось) використовують кулі. Для стрільби кулеподібної кулями застосовують рушниці з циліндричним свердлінням або з незначним звуженням. Для стрільби зі стовбурів використовують кулі стрілочні або турбінні, у яких є направляючі пояски, Центр кулі в найширшій частині ствола і які легко заминаються у вузькому дуловому виході.

Мисливська нарізна зброя.

Кульові рушниці (з нарізним каналом ствола) призначені для стрільби кулями різного калібру та ваги. За своїм призначенням вони поділяються на такі групи:

- для полювання на слонів, носорогів і т.п. (Початкова енергія кулі від 500 до 1200 кг / м);

- для полювання на лося та інших великих парнокопитних (від 200 до 400 кг / м);
- для полювання на невеликого звіра (від 80 до 200 кг / м);
- для спортивної стрільби по мішенях (від 0,5 до 15 кг / м).

Одноствольні нарізні рушніці зазвичай магазинні не самозарядні. Вони не дорогі, надійні, призначені для полювання на всі види звірів.

Одноствольні мисливські карабіни (далекобійні гвинтівки) призначені для далекої (200 – 300 метрів) і прицільної стрільби. Вони багатозарядні (на 2-5 патронів), досить легкі в порівнянні з бойовими гвинтівками і відрізняються від них великий щільністю бою.

Мисливські короткоствольні гвинтівки призначені для стрільби по невеликих тварин, великий і середній птиці на відстані 100 — 200 метрів. Нарізні мисливські гвинтівки підрозділяються на штуцери, карабіни і гвинтівки.

Штуцер – це зброя великої потужності, яка не далекобійна, з великою дією, що зупиняє ціль.

Карабін — це зброя сучасного типу, в патроні використовується тільки бездимний порох, з відмінною конструкцією оболонки кулі, з великою початковою швидкістю польоту кулі.

Гвинтівка — сучасний вид зброї, що відрізняється від карабіна більшою далекобійністю, більшою щільністю бою, більшою пробивною здатністю.

Основною частиною нарізної зброї є ствол з нарізною внутрішньою поверхнею. Позаду ствола – ствольна коробка з затвором. Під ствольною коробкою розміщується магазин і спусковий механізм. Зверху на стволі монтується прицільний пристрій. Всі металеві частини зброї закріплені на дерев'яному (пластиковому) ложі.

Боєприпаси до нарізної зброї.

Патрон для нарізної зброї складається з гільзи, капсуля, порохового заряду і кулі.

Гільза — циліндричної або чашкоподібної форми, виготовляється з латуні (сталі), з мідним або лаковим покриттям.

Капсуль - мідний або латунний ковпачок, на дні якого впресовано невелику кількість ударного складу, запалюється від удару.

Порох – в основному бездимний і для певного виду патрона.

Куля – довгастий снаряд що споряджає патрони.

Револьвер системи «Наган» зразка 1895 г. /самовзводний/

Тактико-технічні дані:

- Калібр — 7,62 мм;
- Про • Вага з патронами-880 гр.;
- Кількість патронів в барабані — 7;
- Число нарізів — 4;
- Довжина прицільної лінії — 153 мм.;
- Початкова швидкість польоту кулі – 272 м/с.;
- Вага патрона — 11,6-12,8 г.;
- Вага кулі – 7 гр.;
- Дальність польоту кулі — 700 метрів;
- Прицільна дальність – 50 м.

Револьвер складається з:

- Мушки;
- Ствола;
- Шомпола;
- Барабана;
- Курка;
- Бокової кришки;
- Хвоста спускового гачка.

Призначення.

Револьвер призначений для нападу та захисту на коротких відстанях до 50 метрів і в рукопашній сутичці.

1. Бойова скорострільність досягає 7 пострілів за 15-20 сек.
2. Дальність польоту кулі — 700 метрів.
3. Ствол служить для напрямку польоту кулі.
4. Мушка служить для прицілювання.
5. Шомпол служить для виштовхування стріляних гільз.
6. Бокова кришка закриває рамку з лівого боку. Вона прикріплена до рамки з'єднувальним гвинтом.
7. Курок служить для завдання удару бойком по капсулі патрона при пострілі.
8. Барабан з сімома камерами служить патронником і магазином.
9. Хвіст – для натискання пальцем при виробництві пострілу.

Пістолет ТТ «ТУЛЬСКИЙ ТОКАРЕВА» зразка 1930—1933

Тактико-технічні дані:

- калібр — 7,62 мм;
- довжина – 194 мм;
- висота — 133 мм;
- вага без патронів — 825 гр.;
- початкова швидкість кулі - 420/490 м/с (в залежності від боєприпасів);
- дульна енергія 49/54 кгм.;
- кількість патронів в магазині – 8 шт.;
- дальність польоту кулі — 1200 метрів;
- штатні боєприпаси і замітники — 7,62мм патрони СРСР, 7,63 мм, патрони «Маузер».

Пістолет працює за принципом автоматики - віддача ствола і затвора при короткому ході ствола. Механізм замикання - хитання ствола у вертикальній площині. Спосіб кріплення ствола – сержкою до рамки корпусу. По закінченню останнього патрона затвор зупиняється в задньому крайньому положенні. Затримка затвора виведена назовні з лівого боку, її вісь одночасно є віссю для сержки ствола.

Спеціального запобіжника в системі немає. Його функції виконує курок. При постановці курка на запобіжний взвод затвор відкрити неможливо - система закрита повністю.

ПМ, пістолет «МАКАРОВА»

ПМ — зброя самозарядна, його автоматика працює за принципом використання енергії віддачі вільного затвора. Затвор зі стволом зчеплення не має. Надійність запирання каналу ствола при пострілі досягається за рахунок великої маси затвора і сили зворотної пружини. Завдяки самозарядний ударно-спускового механізму куркового типу можна швидко відкривати вогонь, безпосередньо натискаючи на хвіст спускового гачка без попереднього взводу курка. Безпека у використанні пістолета забезпечується

надійно діючими запобіжником, який розміщений на лівій стороні затвора. Вогонь проводиться одиночними пострілами.

Основні частини і механізми пістолета.

• **Рамка зі стволом і спусковою скобою.** Рамка служить для з'єднання всіх частин пістолета, ствол — для напрямку польоту кулі, спускова скоба - для запобігання хвоста спускового гачка від випадкового натиску на нього.

• **Затвор з ударником, викидачем і запобіжником** служить для подачі патрона з магазину в патронник, замикання каналу ствола при пострілі, утримання гільзи, вилучення патрона і постановки курка на бойовий взвод. Ударник – для розбиття капсуля. Викидач — для утримання гільзи (патрона) в чашечці затвора до зустрічі з відбивачем. Запобіжник – для забезпечення безпеки поводження зі зброєю.

- **Зворотна пружина** – служить для повернення затвора в переднє положення після пострілу.
- **Ударно — спусковий механізм.** Курок – для нанесення удару по ударнику; шепотіло із пружиною — для втримання курка в бойовому і запобіжному взводі; спускова тяга з важелем взводу – для спуску курка з бойового взводу й взведення курка при натисканні на хвіст спускового гачка; спусковий гачок — для спуску курка з бойового взводу і його зведення при стрільбі само взводом; бойова пружина для приведення в дію курка, важеля взводу і спускової тяги.
- **Рукоятка з гвинтом** – прикриває бічні вікна і задню стінку основи рукоятки й служить для зручності втримання пістолета в руці.
- **Затворна затримка** - Утримує затвор у задньому положенні по витрачання всіх патронів з магазину.
- **Магазин** – служить для розміщення 8 патронів.

Тактико-технічні дані.

Пістолет призначений для захисту і нападу на коротких відстанях до 50-ти метрів і рукопашної сутички.

- калібр — 9 мм;
- патрон — 9x18;
- довжина пістолета — 161 мм;
- висота пістолета - 126,75 мм;
- довжина ствола - 93 мм;
- довжина прицільної лінії - 130 мм;
- вага в спорядженому стані - 810 гр.;
- вага з порожнім магазином - 730 гр.;
- вага патрона 10 гр.;
- вага кулі – 6,1 гр.;
- довжина патрона — 25мм;
- кількість нарізів — 4 шт. (справа наліво);
- ємність магазину – 8 патронів;
- скорострільність – 30 пострілів в хвилину;
- початкова швидкість польоту кулі — 315 м/с;
- дистанція ефективного вогню до 50 метрів;
- забійна сила кулі зберігається до 350 метрів.

Автомат Калашникова укорочений (АК - 74 У).

АК – 74У – є особиста зброя і призначений для знищення живої сили й ураження вогневих сил супротивника. Автомат розроблений на основі АКС - 74, він має укорочений ствол на 215 мм в порівнянні з базовою моделлю. Так само має пристосування для установки нічних прицілів. Он і інші

Основні частини і механізми АК-74У.

- ствол зі ствольною коробкою, прицільним пристроєм, прицілом і пістолетною рукояткою;
- кришка ствольної коробки;
- рама затвора з газовим поршнем;
- затвор;
- поворотний механізм;
- газова трубка зі ствольною накладкою;
- ударно - спусковий механізм;
- цівка;
- магазин.

Тактико - технічні характеристики АКС-74У

- калібр — 5,45мм;
- довжина автомата - 730мм;

- довжина зі складеним прикладом – 490мм;
- довжина ствола - 200 мм;
- довжина прицільної лінії – 235мм;
- вага зі спорядженим магазином - 3,0кг;
- вага з магазином без патронів – 2,7 кг;
- вага кулі – 3,4 гр.;
- вага патрона — 10,2 гр.;
- число нарізів — 4 шт (справа наліво);
- ємність магазину — 30 патронів;
- початкова швидкість кулі – 800 м/с;
- прицільна дальність стрільби – 400 м;
- скорострільність - 400 пострілів в хвилину;
- забійна сила кулі — до 1100м;
- дальність польоту кулі – 2900 м;
- бойова скорострільність:
чергами — 100 пострілів за хвилину;
поодинокими – 40 пострілів за хвилину.

Балістика і її види.

Балістика – це наука яка вивчає рух кулі при стрільбі. Балістика ділиться на два види: *внутрішню і зовнішню.*

Внутрішня балістика – це процеси, які відбуваються при пострілі, і зокрема при русі кулі по каналу ствола. На неї впливають такі фактори як кількість пороху, його якість, вага снаряда.

Зовнішня балістика — це рух снаряда від дульного зрізу до цілі. На зовнішню балістику впливають метеоумови (вітер, сніг, дощ, температура повітря і т.п.).

На кулю, яка рухається за інерцією у повітрі діють дві сили: сила ваги та сила опору повітря.

ПОСТРІЛ ТА ЙОГО ПЕРІОДИ.

Пострілом називається викидання кулі з каналу ствола зброї енергією газів, які утворюються при згорянні порохового заряду.

Періоди пострілу.

Попередній період – починається від початку горіння порохового заряду і продовжується до повного врізання оболонки кулі у нарізи ствола. Під час цього періоду в гільзі утворюється тиск газів для початку руху кулі - тиск форсування (досягає 250 – 500 кг/см²).

Перший або основний період – продовжується від початку руху кулі до моменту повного згорання порохового заряду. Спочатку періоду швидкість кулі ще невелика і кількість газів збільшується швидше ніж об'єм закульового (між дном кулі та дном гільзи) простору, тиск газів швидко наростає і досягає при проходженні кулею приблизно 4-6 см максимального значення (максимальний тиск для 7,62 мм патрона зразка 1943 р. – 2800 кг/см², у гвинтівкового патрона – 2900 кг/см²). Згодом збільшується швидкість руху кулі і закульовий простір збільшується швидше притоку нових газів, тому тиск зменшується і до кінця періоду стає приблизно 2/3 максимального, швидкість кулі постійно зростає.

Другий період – продовжується від моменту повного згорання порохового заряду до моменту вильоту кулі з каналу ствола. Притоку нових газів немає, але сильно стиснуті та нагріті гази розширюються, тиснуть на кулю, збільшуючи її швидкість. Тиск газів зменшується до дульного тиску, який складає – 300-900 кг/см² (наприклад, у карабіна Симонова – 390 кг/см²).

Третій період, або період після дії газів – продовжується від моменту вильоту кулі з каналу ствола до моменту припинення дії порохових газів на кулю. Швидкість порохових газів – 1200-2000 м/с, тому вони ще продовжують у повітрі тиснути на кулю і збільшувати її швидкість поки сила тиску

не спаде до рівня атмосферного – в цей момент швидкість кулі є максимальною. Це відбувається на відстані до кількох десятків сантиметрів від дульного зрізу ствола.

Початкова швидкість кулі.

Початковою швидкістю – називається швидкість кулі біля дульного зрізу ствола.

Це одна з найважливіших характеристик зброї. При її збільшенні збільшується дальність польоту кулі, дальність прямого пострілу, вбивча і пробивна дія кулі та зменшується вплив зовнішніх, зокрема метеорологічних умов.

Величина початкової швидкості залежить від:

- довжини ствола (*пряма залежність*);
- ваги кулі (*обернена залежність*);
- вологості (*обернена залежність*), ваги, температури, будови і щільності (*пряма залежність*)

порохового заряду.

Чим довший ствол (до відомої величини), тим триваліший час діють на кулю порохіві гази і тим більша початкова швидкість. При постійній довжині ствола, ця швидкість тим більша, чим менша вага кулі (при одній і тій же вазі заряду) або чим більша вага заряду (при одній і тій же вазі кулі).

На її величину впливає швидкість згоряння пороху (чим більша швидкість згоряння пороху, тим швидше зростає тиск газів і швидкість руху кулі по каналу ствола).

Швидкість згоряння порохового заряду збільшується з:

- підвищенням тиску;
- підвищенням температури зерен пороху;
- зменшенням вологості пороху;
- збільшенням щільності заряду.

Щільність порохового заряду – відношення ваги порохового заряду до об'єму гільзи при вставленій кулі.

При глибокій посадці кулі значно збільшується щільність заряду, що може призвести при пострілі до різкого стрибку тиску і внаслідок цього до розриву ствола, тому такі патрони не можна використовувати для стрільби.

Віддача зброї та кут вильоту.

Віддачею називається рух зброї (ствола) назад під час пострілу. Віддача відчувається у виді поштовху у плече, руку або ґрунт. Енергія віддачі вимірюється в **кгм**. Від тиску газів на стінки гільзи вона щільно притискається до патронника і перешкоджає прориву порохових газів в сторону затвора. Одночасно при пострілі виникає коливальний рух ствола і проходить його нагрівання. Порохові гази, які вириваються при зустрічі з повітрям породжують вогонь і ударну хвилю, яка є джерелом звуку при пострілі. Правильне і одноманітне утримання зброї зменшує вплив віддачі і підвищує результати стрільби. У пістолетах Макарова, Стечкіна, Форт і в деяких інших зразках зброї віддача використовується для перезарядження зброї (тиск газів через дно гільзи переміщує затвор в задне положення). Тобто, пістолет Макарова відноситься до системи з **віддачею вільного ходу затвору**.

Для зменшення віддачі в деяких зразках зброї на дульній частині встановлюють дульне гальмо або компенсатор (автомат Калашникова та ін.).

Сила віддачі діє вздовж осі каналу ствола, а упор прикладу в плече чи рукоятки в руку і центр ваги зброї розміщений нижче напрямку цієї сили, тому при стрільбі дульна частина зброї відхиляється догори. Отже напрямок осі каналу ствола до пострілу в момент вильоту кулі відхиляється на певний кут – кут вильоту. Для якісної стрільби важлива однаковість цього кута при кожному пострілі, а це, в свою чергу, пов'язано з однаковістю положень і зусиль утримання та впирання зброї.

Пробивна дія кулі.

Пробивна дія кулі характеризується глибиною проникання її в перешкоду.

Вона залежить від:

- енергії, форми та будови кулі;

- щільності перешкоди;
- кута зустрічі.

Енергія кулі вимірюється в **кгм**. Вона прямо пропорційна вазі кулі і квадрату її швидкості біля цілі. Вбивча дія кулі по живій силі у 7,62 мм патрона зразка 1943 р. зберігається до 1500 м. Пробивна дія:

- сталевая плита – до 6 мм;
- шар гравію чи щебеню – до 12 см;
- цегляна стіна – до 15 см;
- шар піску, землі, дубове дерево – 45 см.